Jolanta Iwin-Garzyńska
Uniwersytet Szczeciński

WSPÓLNA SKONSOLIDOWANA KORPORACYJNA PODSTAWA OPODATKOWANIA[1] – NOWY PARADYGMAT OPODATKOWANIA PODATKIEM DOCHODOWYM PRZEDSIĘBIORSTW W UNII EUROPEJSKIEJ

Wstęp

Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska zobowiązała się do prowadzenia prac zmierzających do wypracowania spójnych metod określania kluczowych dla gospodarki i przedsiębiorstw pojęć, takich jak przychód, dochód, koszt podatkowy. Harmonizacja przepisów dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych winna przyczynić się do zmniejszenia barier w rozwoju i spowodować wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw polskich między innymi poprzez ograniczenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej poza granicami kraju, zwiększenie stabilności i przejrzystości prawa podatkowego oraz ułatwione porównywanie obciążeń podatkowych i parapodatkowych między poszczególnymi krajami.

Polski system opodatkowania przedsiębiorstw wymaga gruntownej reformy. Jest to przekonanie wyrażane zarówno przez przedstawicieli nauki, osoby zajmujące się doradztwem podatkowym, jak i Ministerstwo Finansów. Obowiązująca obecnie ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych, od momentu jej uchwalenia w 1992 r., była zmieniana 116 razy, przy czym znacząca część zmian wystąpiła po wydaniu tekstów jednolitych w 2000 r., tj. 73 razy. Z uwagi na długotrwały proces wprowadzania tak dużej liczby zmian dostosowawczych doszło do swoistej „erozji" przepisów prawnych, z których nie da się w sposób pewny odczytać zasad opodatkowania (Iniewski 2009). Zasady opodatkowania są fundamentem budowy systemu podatkowego, gdyż powinny być wyrażone w tych

[1] Common Consolidated Corporate Tax Base – CCCTB

normach i podlegać zmianom dostosowującym je do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, zwłaszcza w sferze gospodarki. Zasady te są także wyrazem obowiązującego paradygmatu w opodatkowaniu przedsiębiorstw, który uwidocznia się w przepisach prawnych. Na tym tle koncepcja wspólnej jednolitej podstawy opodatkowania osób prawnych jawi się jako wzorzec zasad opodatkowania, który może stać się wyznacznikiem nowego paradygmatu opodatkowania przedsiębiorstw także w Polsce.

Celem opracowania jest przybliżenie idei wspólnej podstawy opodatkowania (CCCBT) i wskazanie na jej znaczenie dla przedsiębiorstw polskich jako nowego paradygmatu podatku dochodowego.

1. Zarys istoty CCCBT

Jednym z podstawowych celów prawa wspólnotowego jest zniesienie przeszkód w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego. Przeszkodą taką jest brak uregulowań wspólnotowych, które dotyczyłyby przedsiębiorstw prowadzących działalność na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego. Podstawa opodatkowania dla takich przedsiębiorstw ustalana jest zgodnie z zasadami przyjętymi w państwie, w którym każda z tych spółek ma siedzibę. Ustalenie, jaka część globalnego dochodu grupy powinna być przypisana danej spółce w państwie jej siedziby, nasuwa poważne problemy, zwłaszcza w świetle skomplikowanych zasad i procedur dotyczących cen transferowych. W konsekwencji działalność transgraniczna pociąga za sobą wyższe koszty administracyjne związane z opodatkowaniem oraz wyższe ryzyko. Wiele wątpliwości budzi też transgraniczne pokrywanie strat pomiędzy spółkami grupy. Próbą rozwiązania tych problemów było opracowanie koncepcji CCCTB.

Określenie „wspólna" w nazwie CCCTB oznacza, że wszystkie elementy niezbędne do jej ustalenia będą określone prawem wspólnotowym. Przepisy dyrektywy będą regulowały (tak jak obecnie prawo wewnętrzne) takie zagadnienia, jak: pojęcie przychodu, w tym wyłączenia i zwolnienia, koszty jego uzyskania, w tym koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów, zasady ustalania roku podatkowego, zasady wyceny aktywów, moment uzyskania przychodu i poniesienia kosztu itp.

Określenie „korporacyjna" w nazwie CCCTB oznacza, że przepisy regulujące CCCTB będą miały zastosowanie do spółek mających siedzibę na terytorium państw członkowskich lub na terytorium państw trzecich, (jeśli posiadają) zagraniczny zakład na terytorium UE oraz podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych w państwach członkowskich.

Określenie „skonsolidowana" w nazwie CCCTB oznacza, że podstawa ustalona dla grupy spółek nie obejmuje żadnych dochodów (strat) uzyskanych (poniesionych) w związku z transakcjami pomiędzy spółkami grupy, takich jak sprze-

daż zapasów, środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, papierów wartościowych czy świadczenie usług. Transakcje wewnątrzgrupowe będą pod względem podatkowym traktowane neutralnie. Oznacza to niestosowanie do spółek wchodzących w skład grupy CCCTB przepisów o podmiotach powiązanych i cenach transakcyjnych. Skutkiem konsolidacji jest także automatyczne wyrównywanie strat jednych spółek z dochodami innych spółek grupy bez żadnych ograniczeń oraz niepobieranie podatków u źródła od jakichkolwiek płatności dokonywanych pomiędzy spółkami grupy (dywidendy, odsetki, należności licencyjne).

Wprowadzenie CCCTB miało w założeniu przyczynić się do usunięcia przeszkód natury podatkowej w działalności grup spółek o zasięgu transgranicznym, a w szczególności spowodować:

- obniżenie kosztów administracyjnych związanych z opodatkowaniem,
- niestosowanie regulacji dotyczących podmiotów powiązanych (ustalanie cen transakcyjnych, sporządzanie dokumentacji),
- pokrywanie strat spółek (zakładów) objętych CCCTB, tak jak w przypadku podatkowych grup kapitałowych o zasięgu krajowym,
- uproszczenie opodatkowania transgranicznych operacji restrukturyzacyjnych,
- całkowite wyeliminowanie ryzyka podwójnego opodatkowania dywidend,
- usunięcie wszelkich innych przypadków podwójnego opodatkowania, dyskryminacji i restrykcji (Litwińczuk 2009).

Koncepcja CCCTB ma także na celu zwiększenie stopnia harmonizacji podatkowej w Unii oraz ograniczenie kosztów i redukcję przeszkód dla działalności firm wewnątrz Wspólnoty Europejskiej. Problemy przedsiębiorstw wynikają ze zróżnicowanych wymogów naliczania podatku dochodowego od osób prawnych oraz braku możliwości konsolidacji wyniku finansowego dla potrzeb podatkowych. Dotyczy ona zatem nie tylko przedsiębiorstw transgranicznych, ale również wszystkich podmiotów (osób prawnych) prowadzących działalność w Unii Europejskiej.

Koncepcja CCCBT ma duże znaczenie dla racjonalizacji systemu podatkowego, opodatkowania podatkiem dochodowym przedsiębiorstw. W tym kontekście istotna jest kwestia dochodu jako podstawy opodatkowania, a w szczególności wielkość kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodu w zestawieniu z kosztami nieuznawanymi przez prawo podatkowe za koszty uzyskania przychodu, a także ukazanie dochodów niepodatkowych.

Zbadanie możliwości zastosowania CCCTB, to wskazanie na możliwość kreowania podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych. Dlatego też efektywne opodatkowanie przy tej samej stawce (19%) może być dla polskich podatników niższe. Istotne jest także poszukiwanie modelu nadzoru nad stosowaniem prawa w obszarze podatku dochodowego zbliżonego do „parasola ochronnego ETS" nad prawami podatnika w obszarze podatku od towarów i usług. Koncepcja ma także duże znaczenie w aspekcie konieczności kompleksowego reformowania prawa podatkowego w celu podnoszenia konkurencyjności

polskiego systemu podatkowego. Tu uwidocznia się nowy paradygmat podatku dochodowego od osób prawnych, podatku, który zrównuje podstawy opodatkowania przedsiębiorstw w UE. Jednak urzeczywistnienie koncepcji i urealnienie paradygmatu jest bardzo trudne, a do najbardziej istotnych zagrożeń związanych z jej przyjęciem należą:

- znaczny stopień jej skomplikowania,
- fakultatywny charakter CCCTB (wzrost kosztów administracyjnych w wyniku współistnienia krajowych systemów opodatkowania korporacyjnego oraz systemu opartego na koncepcji CCCTB),
- ryzyko nieosiągnięcia zakładanego skutku zmniejszenia kosztów dostosowanych dla grup spółek działających na terytorium wielu państw członkowskich, jeśli nie zostaną prawidłowo określone ramy prawno-administracyjne CCCTB,
- ograniczenie pozytywnego efektu zniesienia obowiązków w zakresie cen transferowych dla grupy spółek stosującej CCCTB oraz transgranicznego rozliczenia strat przy utrzymaniu wysokiego pułapu konsolidacji (75%) (H. Litwińczuk 2009).

2. Polska droga do wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania (CCCTB)

Prace dotyczące koncepcji wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania (CCCTB) toczą się od niemal pięć lat w Komisji Europejskiej w ramach ogólnego programu określonego w 2004 r[2].. Pod koniec 2007 r. Komisja zaprezentowała materiały, które pozwalają bardziej przyjrzeć się CCCTB. W dokumentach tych wskazuje się na bardzo istotny aspekt CCCTB, głównie z punktu widzenia tworzenia nowej jakości podatku dochodowego od osób prawnych, nowego paradygmatu tego podatku.

Komisja jest przekonana, że mimo iż koncepcja ma przyczynić się do ograniczenia przeszkód funkcjonowania przedsiębiorstw transgranicznych, zastosowanie kompleksowego podejścia polegającego na wprowadzeniu CCCTB przyniosłoby ogółem większe korzyści, jeśli chodzi o opodatkowanie zysków przedsiębiorstw na rynku wewnętrznym (Komunikat, 2007). Wdrożenie wspólnej jednolitej podstawy opodatkowania osób prawnych mogłoby znacząco przyczynić się do poprawy sytuacji na rynku wewnętrznym, zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego oraz poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw unijnych na rynku światowym, zgodnie z odnowioną strategią lizbońską (KOM 2005). Obecnie prace nad

[2] Prace dotyczą realizacji wspólnotowego programu lizbońskiego dotyczącego działań zmierzających do przedstawienia wniosku w sprawie ustanowienia wspólnej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCCTB) (KOM (2006) 157).

CCCTB są pewną niewiadomą. Grupa robocza wraz z Komisją formalnie ostatni raz spotkały się w 2008 r. Od tego czasu prace nad wspólną podstawą, z wyłączeniem prac wewnątrz Komisji, nie są prowadzone.

W świetle stanowiska polskiego rządu przyjęcie przejrzystej regulacji wprowadzającej wspólną podstawę opodatkowania może w pozytywny sposób wpłynąć na realizację strategii lizbońskiej. Strategia lizbońska przyjmuje, jako jeden ze swoich głównych celów, uczynienie z Europy najbardziej konkurencyjnego rynku światowego. Komisja, wychodząc z propozycją CCCTB, przedstawiła główne założenia, które w jej opinii mogłyby wpłynąć na to, że projekt ten stanie się atrakcyjny właśnie z punktu widzenia realizacji strategii lizbońskiej, m.in.: możliwość transgranicznego rozliczania strat, odstąpienie od stosowania cen transferowych, znaczne zredukowanie kosztów administracyjnych dla przedsiębiorców, wynikające z konieczności dostosowania się do różnych systemów opodatkowania.

Niewątpliwie zrealizowanie idei CCCTB wpłynęłoby w znaczny sposób na urzeczywistnienie strategii lizbońskiej. Jednak do tej pory nie udało się ani na szczeblu komisji, ani na szczeblu państw członkowskich przeprowadzić kompleksowej, wiarygodnej oceny skutków regulacji prowadzenia CCCTB. Także w Polsce praktycznie prowadzone są jedynie szczątkowe i bardzo ogólne dyskusje na temat wad i zalet CCCTB. Komisja Europejska zobowiązała się, że przeprowadzi ocenę skutków regulacji, uwzględniając wkład otrzymany od państw członkowskich, przedstawiający jak państwa, znając już pewne założenia CCCTB, oceniałyby możliwość wpływu wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania na swój system. Taka ocena skutków regulacji przedstawiona na razie nie została.

Jednym z elementów stanowiska rządu polskiego dotyczącego konkretnych aspektów CCCTB jest brak zgody Polski na koncepcję wprowadzenia konsolidacji dochodów grup spółek oraz podziału ich zgodnie z określoną formułą. Pomysł, że dochody spółek wchodzących w skład grup międzynarodowych mogłyby zostać ujednolicone w ramach grupy i następnie dzielone według zastosowania pewnej formuły podziału, wydaje się najbardziej kontrowersyjny, natomiast stanowi o samej idei istnienia CCCTB. Zastosowanie tej formuły podziału niekoniecznie bowiem musiałoby doprowadzić do uzyskania takiego samego efektu zrównania wkładu, który dana część grupy międzynarodowej wniosła do tej wspólnej podstawy opodatkowania, z częścią, którą państwo tej spółki mogłoby następnie opodatkować jako podstawę opodatkowania. Na ten element projektu Polska nie wyraziła zgody (Zasada 2009).

Ważnym aspektem jest również kwestia prowadzenia wspólnej podstawy opodatkowania jako systemu obowiązkowego, a nie opcjonalnego. Wśród zagrożeń związanych z wprowadzeniem koncepcji CCCTB wskazano wcześniej na postulowany jej fakultatywny charakter. Jest to duże zagrożenie dla koncepcji i systemów podatkowych, a także dla realizacji zasad podatkowych ucieleśnianych w normach prawa podatkowego i nowego paradygmatu podatku dochodowego. Stąd wnio-

sek, wyrażany także jako stanowisko rządu polskiego, że system CCCTB powinien być wprowadzony jako obowiązkowy. Gdyby wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania została przyjęta w formule fakultatywnej, byłaby 28. systemem opodatkowania istniejącym we wspólnocie 27 systemów krajowych. Istnienie systemu fakultatywnego, dającego możliwość wyboru podatnikom między dotychczasowym systemem krajowym a systemem europejskim, w zasadniczy sposób wpłynęłoby na koszty administracji. Istniałaby konieczność prowadzenia chociażby dwóch równoległych systemów informatycznych.

Również bardzo ważnym aspektem stanowiska rządu jest to, że przepisy ustanawiające CCCTB zawarte w przyszłej regulacji prawnej w dyrektywie powinny mieć charakter autonomiczny, tzn. elementy konstrukcji wspólnej podstawy opodatkowania nie powinny formalnie odnosić się do międzynarodowych standardów rachunkowości ani międzynarodowych standardów sprawozdawczości rachunkowej. Postulat ten, wynikający ze stanowiska rządu, został zaakceptowany i przyjęty w pracach Komisji. Komisja na takie rozwiązanie zgadza się, a prace są prowadzone w tym kierunku, aby projekt dyrektywy miał charakter autonomiczny.

Bardzo istotnym zagadnieniem, szczególnie w kontekście nowej jakości opodatkowania przedsiębiorstw w UE, jest zasada wykluczenia z harmonizacji stawek przy okazji wprowadzenia koncepcji CCCTB. Mając na uwadze fakt, że system podatkowy i odzwierciedlone w nim zasady podatkowe powinny przystawać do warunków gospodarczych danego kraju, to zagadnienie wysokości stawek podatku nie powinno być ujęte w projekcie CCCTB. Również w tym zakresie prace komisji były prowadzone pod tym kątem, że kwestia stawek podatkowych nie będzie w żaden sposób przez ewentualny projekt regulowana czy ujednolicona.

W kontekście realizacji zasad opodatkowania podatkiem dochodowym, a w szczególności zasady spójności i przejrzystości systemu podatkowego, należy wskazać, że regulacja CCCTB powinna mieć charakter kompletny. Wprowadzenie dyrektywy regulującej kwestie CCCTB powinno nastąpić jedynie w momencie, gdy będą znane nie tylko wszystkie aspekty dotyczące ustalania podstawy opodatkowania i jej ewentualnego dzielenia, także mechanizmy funkcjonowania administracji w nowym systemie. Jest niezbędne, aby system ten był systemem kompletnym i spójnym.

Zagadnieniem kluczowym w koncepcji CCCTB jest stworzenie ram wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania. To, w jaki sposób działałaby formuła podziału, jakie kryteria i jakie czynniki zostałyby w niej uwzględnione, miałoby zasadniczy wpływ na kształt podstawy opodatkowania poszczególnych państw członkowskich. Co za tym idzie, również na sposób, w jaki odbiłoby się to na kwestiach budżetowych – dochody z opodatkowania podatkiem od osób prawnych. Obecny dobór czynników zawartych w formule podziału, która byłaby stosowana w odniesieniu do skonsolidowanej podstawy opodatkowania na szczeblu całej grupy, zakłada przyjęcie trzech czynników: czynnika pracy, a więc wartości

wynagrodzeń wypłacanych w ramach grupy skonsolidowanej, wartości aktywów trwałych poszczególnych spółek wchodzących w skład grupy oraz wartości sprzedaży dokonywanej przez te podmioty.

Ujęcie czynników funkcjonujących w formule podziału implikowałoby przede wszystkim konieczność dokonania korekt uwzględniających różnice w rozwoju gospodarczym państw. Korekta taka musiałaby dotyczyć przede wszystkim czynnika pracy i uwzględniania nie tylko wartości wynagrodzeń w wartościach nominalnych. Musiałaby także uwzględniać różnice w wysokości wynagrodzeń w poszczególnych państwach członkowskich wynikające ze stopnia rozwoju gospodarczego. Tymczasowo komisja zaproponowała, że czynnik pracy, a więc wartość wynagrodzeń, byłby korygowany o liczbę osób zatrudnionych. W przypadku konkretnego podmiotu wchodzącego w skład grupy skonsolidowanej wyliczana formuła podziału uwzględniałaby więc nie tylko wartość nominalną wypłaconych płac, lecz byłaby także korygowana o liczbę osób zatrudnionych. To w pewien sposób preferowałoby kraje, w których znajdują się spółki grupy skonsolidowanej zajmującej się głównie działalnością produkcyjną.

3. CCCTB – nowy paradygmat podatku dochodowego od osób prawnych

Paradygmat jest pojęciem szerokim, obejmującym praktycznie wszystkie aspekty struktury teoretycznej: podstawowy światopogląd, cechy dobrej teorii (tj. logiczną spójność, płodność, trafność prognoz, szerokość ujęcia i prostotę), teoretyczne ramy analizowania problemów oraz techniki i narzędzia empirycznego testowania prognoz i hipotez. W ujęciu T. Kuhna (1968), paradygmatami są osiągnięcia odznaczające się dwiema cechami zasadniczymi: są dostatecznie oryginalne i atrakcyjne, aby na tej podstawie mogła powstać konkurencyjna wobec dotychczasowych metod szkoła, jednocześnie dorobek ten jest na tyle otwarty, że pozostawia nowej szkole najrozmaitsze problemy do rozwiązania (Flejterski 2002). W pewnym okresie rozwoju nauki pojawiają się wątpliwości co do pewnych podstawowych założeń dominującego paradygmatu. Zdaniem T. Kuhna, dochodzi wówczas do sytuacji kryzysowej, a zarazem rewolucyjnej. W takim rewolucyjnym okresie w sposób skokowy wyłania się nowy paradygmat. Przytoczenie koncepcji T. Kuhna w aspekcie koncepcji CCCTB jest uzasadnione. Dotychczas obowiązujący w nauce finansów przedsiębiorstw paradygmat podatku dochodowego wskazywał głównie na fiskalną funkcję tego podatku oraz istotę działania tarcz podatkowych. W koncepcji CCCTB wyraźne jest bezpośrednie odzwierciedlenie fundamentalnej zasady teorii systemu podatkowego, tj. neutralności i racjonalności systemu podatkowego i wpływu tego systemu na rozwój przedsiębiorstw. Zasady te uwidoczniają się w koncepcji, gdyż ma ona na celu zwiększenie stopnia harmoni-

zacji podatkowej w Unii oraz ograniczenie kosztów i redukcję przeszkód dla działalności firm wewnątrz Wspólnoty Europejskiej w sposób jednolity i kompleksowy.

Wspólna jednolita podstawa opodatkowania osób prawnych to szansa na nową jakość podatku dochodowego od osób prawnych i nowy paradygmat, w którym dominujące będą zasady ukierunkowane na wspólny rynek europejski. Celem reformy podatku dochodowego powinno być uproszczenie i zwiększenie wydajności systemu podatkowego. W efekcie powinny być zniesione przeszkody, które zniechęcają przedsiębiorstwa w UE do inwestowania na całym rynku europejskim, a także zakres możliwości uchylania się od płacenia podatków i unikania zobowiązań podatkowych w warunkach obecnego systemu. Konieczna do przeprowadzenia reforma podatku dochodowego nie powinna ograniczyć się do ponownego przepisania ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Istota reformy winna opierać się na dwóch zasadniczych kryteriach: kryterium dostosowania i kryterium konkurencyjności polskiego systemu podatkowego i polskich przedsiębiorstw. Kryteria te wpisują się w koncepcję CCCTB.

Dostosowanie norm prawa podatkowego dotyczy uchwycenia w nich warunków ekonomicznych i społecznych. Bez tego normy opodatkowania przedsiębiorstw będą nieefektywne, trudne w stosowaniu, nawet „martwe". Może to wymusić opodatkowanie określonych czynności czy transakcji w sposób naruszający fundamentalną zasadę sprawiedliwości podatkowej. Konkurencyjność gospodarki wewnątrz Unii winna być podstawą funkcjonowania przedsiębiorstw i wartością, którą należy chronić. Polscy przedsiębiorcy nie powinni być „inni" wobec firm z pozostałych państw UE. Konkurencyjność podatkowa bywa postrzegana negatywnie poprzez pryzmat „szkodliwej konkurencji podatkowej" lub „dumpingu podatkowego". Budowanie konkurencyjności w ramach wspólnej podstawy opodatkowania to praktycznie jej brak w ramach państw UE.

Zakończenie

Koncepcja CCCTB jawi się jako nowa jakość i nowy paradygmat podatku dochodowego od przedsiębiorstw nie tylko dlatego, że dotychczas obowiązująca ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych była wielokrotnie zmieniana i jej treść uległa „erozji", a przede wszystkim dlatego, że warunki i otoczenie przedsiębiorstw polskich po przystąpieniu do Unii Europejskiej zmieniły się zasadniczo. Jednak dochodzenie do koncepcji CCCTB jest procesem trudnym i złożonym. Od października 2009 r. w Zakładzie Finansów Przedsiębiorstw WNEiZ Uniwersytetu Szczecińskiego pod kierownictwem autora tego artykułu realizowany jest projekt badawczy finansowanych przez MNiSW pt. *„Potencjał podatkowy przedsiębiorstw polskich w kontekście idei ujednolicenia podstawy opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych i harmonizacji prawa podatkowego w Unii Europej-*

skiej". Realizacja projektu ma duże znaczenie dla racjonalizacji systemu podatkowego, opodatkowania podatkiem dochodowym przedsiębiorstw, w szczególności w kontekście harmonizacji polskiego systemu podatkowego z systemem UE. Zbadanie możliwości zastosowania CCCTB to wskazanie na możliwość kreowania podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym. Realizacja projektu w opinii autora da wyniki, które mogą być wykorzystane w konstruowaniu systemu opodatkowania przedsiębiorstw w Polsce, a w szczególności analizy opłacalności wprowadzenia **Common Consolidated Corporate Tax Base.**

Bibliografia

Flejterski S. (2002), *Eklektyczny paradygmat współczesnych finansów. Wnioski i rekomendacje dla nauki i praktyki,* [w:] K. Znaniecka (red.) *Finanse, bankowość i ubezpieczenia wobec wyzwań współczesności.* t. 2. Wydawnictwo Naukowe Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice.

Iniewski R. (2009), *Dylematy reformy podatków dochodowych, czyli jak skutecznie przeprowadzić reformę,* [w]: B. Brzeziński, W. Nikiel (red.) *Systemowa reforma podatków dochodowych.* C.H. Beck, Warszawa.

Kuhn T.S. (1968), *Struktura rewolucji naukowych,* Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa.

Litwinczuk H. (2009*), Prawo wspólnotowe w zakresie podatków bezpośrednich. Perspektywy harmonizacji podatku dochodowego,* [w:] *Systemowa reforma podatków dochodowych.* Pod red. B. Brzezińskiego, W. Nikiela. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa

KOM (2006) 157, Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego: dotychczasowe postępy i kolejne kroki ku ustanowieniu wspólnej jednolitej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCCTB), Bruksela.

KOM (2007) 223, Realizacja wspólnotowego programu poprawy wzrostu i zatrudnienia oraz konkurencyjności przedsiębiorstw w UE: Dalsze postępy w 2006 r. i kolejne działania zmierzające do przedstawienia wniosku w sprawie ustanowienia wspólnej jednolitej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCCTB), Bruksela.

KOM (2005) 532, Wdrażanie lizbońskiego programu wspólnotowego – Komunikat Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego – Wkład polityki podatkowej i celnej do strategii lizbońskiej, Bruksela.

Zasada D. (2009) *Wspólna Skonsolidowana Podstawa Opodatkowania (CCCTB) w świetle stanowiska rządu,* [w:] B. Brzeziński, W. Nikiel (red.) *Systemowa reforma podatków dochodowych.* Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.

THE COMMON CONSOLIDATED CORPORATE TAX BASE A NEW PARADIGM OF CORPORATE INCOME TAXATION IN THE EUROPEAN UNION

Summary

One of the fundamental aims of the European Union law is to eliminate barriers that prevent a smooth functioning of the internal market. The goal of CCCTB is to increase the level of tax harmonization in the EU, reduce costs and eliminate obstacles weighing upon business activity across the European Union. CCCTB is important to the Polish tax system, particularly taking into consideration the need of broad revisions within the Polish tax law in order to improve the competitiveness of Polish firms. This concept is a chance for a new quality of the Polish tax system and a new paradigm of the corporate income tax.